

© Photo provided by Antonia Kerrigan Agencia Literaria

Іспанський письменник Карлос Руїс Сафон є одним із тих авторів, яких найбільше читають і найбільше знають у всьому світі. Його книжки одна за одною стають літературними сенсаціями та здобувають шалену популярність. Твори Сафона перекладені 50 мовами світу й очолювали практично всі європейські книжкові чарти, а їхні шанувальники — мільйони людей на п'яти континентах.

«Тінь вітру» — перша книжка із циклу романів, дія яких відбувається в літературному всесвіті Цвинтаря забутих книжок. Вона перекладена більш ніж 30 мовами й видана у 40 країнах світу загальним накладом понад 10 мільйонів примірників.

Книжка містить цілий світ. Вона може відповісти на багато запитань, а інколи може втрутитися у ваше життя — і змінити його до невпізнання... Знайшовши на Цвинтарі забутих книжок твір маловідомого письменника, юний Даніель за одну ніч прочитає його. І розуміє, що віднині життя не буде таким, як раніше. Про що ця історія? Про вигадливі лабіринти фантазії? Про диявола, який сходить зі сторінок книжки й плутає карти всім дійовим особам? Про війну, яка нівечить людські життя? Так, але передусім це, звісно, історія про кохання, про вічний потяг душ і тіл, заради якого тільки й варто жити.

У цій книжці магічний реалізм Габріеля Гарсії Маркеса зіткнувся з інтригою Умберто Еко та готикою Хорхе Луїса Борхеса...

The New York Times

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-3889-3

9 786171 238893

Карлос Руїс
САФОН

Тінь
Вітру

Карлос Руїс
САФОН

Тінь
Вітру

Карлос Руїс
САФОН

Карлос Руїс
САФОН

Міць
Вітфу

УДК 821.134.2
ББК 84(4Ісп)
С21

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

З дозволу правовласника перекладено за виданням:
«The Shadow of the Wind» by Carlos Ruiz Zafón,
translated by Lucia Graves, published 2004 by QPD

Переклад з англійської *Іни Паненко*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Літературно-художнє видання

САФОН Карлос Руїс

Тінь вітру

Роман

Керівник проєкту *М. Г. Шакура*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *Л. В. Хворост*
Художній редактор *А. В. Ачкасова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. А. Альхабаш*

Підписано до друку 08.08.2017. Формат 84х108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Petersburg». Ум. друк. арк. 30,24.
Наклад 7000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000. 61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а.
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61012, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

ISBN 978-617-12-3889-3

- © Carlos Ruiz Zafón, 2001
- © Corelliana LLC, 2017
- © Nemiго Ltd., видання українською мовою, 2017
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад, 2007
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2017

*Присвячується Хоанові Рамону Планасу,
який заслуговує на краще*

Цвинтар забутих книжок

Я досі пам'ятаю той день, коли батько вперше привів мене на Цвинтар забутих книжок. Стояв червень 1945 року. Ми крокували барселонськими вулицями, над якими нависало шатро ще попелястих небес, хоча над бульваром Св. Моніки вже розгортався мідний вінець світанку.

— Даніелю, ти маєш зберегти те, що сьогодні побачиш, у таємниці, — попередив мене батько. — Навіть від Томаса. Від усіх.

— І від мамі теж?

Батько зітхнув, ховаючись за сумовитою посмішкою, яка, наче тінь, переслідувала його все життя.

— Звичайно ж, мамі можна сказати, — невесело відказав він. — Від неї в нас немає таємниць. Їй ти можеш розповідати все.

Невдовзі після початку громадянської війни мою маму забрав спалах епідемії холери. Ми поховали її на цвинтарі Монжуйк, коли мені виповнилося чотири. Єдине, що я пам'ятаю, — кілька діб поспіль ішов дощ. Коли я спитав у тата: чи то плачуть небеса? — слова застрягли у нього в горлі. Навіть

шість років опісля ця порожнеча стояла навколо нас, ця оглушлива тиша, яку я так і не навчився розвіювати словами.

Ми з батьком мешкали у невеличкій квартирі на вулиці Св. Анни — хвилина ходи від церковної площі. Квартира була розташована просто над книгарнею — спадщиною по дідові, який був букіністом, і батько сподівався, що одного дня цю чарівну крамницю успадкую я. Я виріс серед книжок; на їхніх сторінках жили мої невидимі друзі, зіткані, здавалося, з пилу; запах паперу й досі лишається на моїх долонях... Ще дитиною я засинав, у темряві кімнати розмовляючи з мамою, розповідаючи їй про події, що сталися за день, про мої пригоди в школі, про те, чого я сьогодні навчився... Я не чув її голосу, не відчував її дотиків, але — її сяйво, її тепло заповнювали кожен куточок нашого будинку, і я вірив — вірив із наївністю тих, хто може полічити свій вік на пальцях рук: якщо заплющити очі й звернутися до неї, вона почує мене, де б вона не була. Іноді батько з вітальні чув мої слова й тихо плакав.

Того червневого ранку я прокинувся вдосвіта — від власного крику. Серце несамовито калатало, ніби душа з грудей рвалася на волю.

Батько прибіг до моєї кімнати, обійняв мене, намагаючись заспокоїти.

— Я не пам'ятаю її обличчя. Я не пам'ятаю маминого обличчя, — бурмотів я, задихаючись.

Батько пригорнув мене ще міцніше.

— Заспокойся, Даніелю. Я пам'ятатиму за нас обох.

Ми дивилися один на одного в ранкових сутінках, шукаючи потрібних слів, — але їх не існувало. Уперше я зрозумів, що мій батько старіє. Він підвівся та

відслонив завіси, щоби впустити перші проблиски світанку.

— Одягайся, Даніелю. Я хочу показати тобі дещо.

— Зараз? О п'ятій ранку?

— Деякі речі можна побачити тільки в сутінках — або на світанні.

На батьковому обличчі грала таємнича усмішка, яку він, певно, запозичив зі сторінок одного із зачитаних до дір романів Александра Дюма.

Нічні вартові ще неспішно крокували імлістими вулицями, коли ми вийшли з будинку. Ліхтарі шикувались уздовж проспекту; місто прокидалося — ніби на акварельному малюнку потроху проступали яскраві барви... Ми дісталися вулиці Арко-дель-Театро, крізь шатро блакитного серпанку пройшли повз її склепіння, прямуючи до кварталу Раваль. Утім, ця вузька стежка скидалася радше на стрімчак, ніж на вулицю; ми йшли, доки слабке світло з алей не залишилося позаду. Скісні смужки світла торкалися балконів та карнизів і танули, не долетівши до землі. Нарешті батько зупинився біля величезних дерев'яних дверей із різьбою, почорнілих від часу та вологи. Перед нами, здавалося, виріс велетенський палац — палац тіней та відлунь.

— Даніелю, ти маєш зберегти те, що сьогодні побачиш, у таємниці, — повторив батько. — Навіть від свого друга Томаса. Від усіх.

Низькорослий чоловік із хижими рисами обличчя та густим сивим волоссям відчинив двері. Його орлячий непроникний погляд зупинився на мені.

— Доброго ранку, Ісаку. Це мій син Даніель, — промовив батько. — Йому скоро одинадцять, тож одного дня крамниця перейде йому. Саме час, щоб він відвідав це місце.

Чоловік на ім'я Ісак кивнув головою й запросив нас увійти. Блакитна темрява повивала химерні обриси мармурових сходів і цілу галерею фресок, населених янголами та міфічними тваринами. Ми пройшли за господарем вздовж розкішного коридору й опинилися у величезній круглій залі. Крізь високу скляну баню, що височіла десь над нашими головами, спіральну базиліку тіней пронизували списи світла. Мій погляд заблукав у лабіринті коридорів; полиці, забиті книжками, наче виростали з підлоги й підносилися вгору, нагадуючи вулик, сплетений з тунелів, східців, майданчиків та місточків. Це була величезна бібліотека.

Приголомшений, я подивився на батька. Він посміхнувся й підморгнув мені.

— Ласкаво просимо на Цвинтар забутих книжок, Даніелю.

Кільканадцять людських постатей губилися в бібліотечних коридорах. Здавалося, вони здалеку вітають мене, і я впізнав кількох батькових колег — приятелів з гільдії букіністів. Для мене — десятирічного хлопчика — ця гільдія була чимось на кшталт братства алхіміків, зайнятих таємною працею. Батько опустився біля мене навколішки і, пильно дивлячись мені у вічі, звернувся до мене тихим голосом — так він зазвичай говорив, коли йшлося про секрети та обіцянки.

— Це таємне місце, Даніелю, святилище. Кожна книжка має душу. Душу того, хто її написав, душі тих, хто її читав, хто жив цією книжкою, мріяв про неї. Щоразу, коли книжка змінює хазяїна, переходить з рук у руки, щоразу, коли хтось пробігає очима по її сторінках, — її душа зростає та міцніє. Багато років

тому мій батько вперше привів сюди мене — це місце вже тоді було давнім, можливо, таким само давнім, як і все місто. Ніхто достеменно не знає, скільки років існує Цвинтар забутих книжок, хто його заснував. Я скажу тобі те, що почув колись від свого батька: коли зникає бібліотека чи зачиняється книгарня, коли якась книжка приречена на забуття, ті з нас, кому відоме це місце, його охоронці, слідкують, щоб вона потрапила саме сюди. У цьому місці книжки, яких більше ніхто не пам'ятає, книжки, що загубилися у часі, живуть вічно, чекаючи на той день, коли потраплять до рук нового читача. У книгарнях люди купують і продають книжки, але насправді книжки не мають хазяїна. Кожна книжка, яку ти бачиш, колись була чийось найкращим другом. Тепер у них є тільки ми, Даніелю. Як гадаєш, чи зможеш ти дотримати цієї таємниці?

Мій погляд губився в чарівному світлі неосяжної будівлі. Я кивнув, і батько знов посміхнувся.

— Знаєш, що найкраще в цьому місці? — спитав він.

Я заперечно похитав головою.

— Згідно з традицією, коли хтось відвідує це місце вперше, він має обрати книжку, будь-яку, та стати її охоронцем. Він має слідкувати, щоб вона ніколи не зникла в темряві забуття, щоб назавжди залишилася «живою». Це дуже важлива обіцянка. Обіцянка на все життя, — наголосив батько. — Сьогодні твоя черга.

Майже півгодини я блукав цим заплутаним лабіринтом, вдихаючи запах старого паперу та пилу. Я проводив рукою по виставлених корінцях, обмірковуючи свій вибір. На вицвілих від часу титулах були літери знаних мені мов, а були й такі, яких я не міг упізнати. Я мандрував галереями сотень, тисяч томів. У мене

промайнула думка: під обкладинками всіх цих книжок ховається безкрай всесвіт, який чекає на своїх відкривачів; а поза цими стінами, у зовнішньому світі, люди марнують життя у вечорах, заповнених футбольними матчами та мильними операми, й пишуться собою, якщо роблять щось суттєвіше від звичайнісінького байдкування. Урешті-решт — не знаю, чи був то випадок, чи його пишнобарвна й титулована родичка, Доля, — але якоїсь миті я знайшов книжку, власником якої мені роковано було стати, — чи, може, це книжці було суджено привласнити мене? Вона, у шкіряній обкладинці винного кольору, скромно стояла в куточку однієї з полиць. Золотаві літери її титулу мерехтіли у тьмяному світлі, що сочилося крізь горішню баню. Я підійшов ближче й погладив тиснені літери самими кінчиками пальців, читаючи подумки:

Тінь вітру
ХУЛІАН КАРАКС

Я ніколи не чув ані назви, ані прізвища автора, але це мене не бентежило. Рішення було ухвалено. З великою обережністю я взяв книжку до рук, розкрив її, дозволяючи сторінкам вільно гортатися; звільнена зі своєї в'язниці, вона скинула із себе хмарку золотавого пилу. Задоволений з вибору, я затиснув її під пахвою та з усмішкою на вустах пішов лабіринтом назад по власних слідах. Можливо, сама атмосфера цього місця навіювала мені химерний настрій, але, так чи інак, я відчув певність, що «Тінь вітру» багато років чекала тут саме на мене — може, навіть іще до мого народження.

Увечері, повернувшись до помешкання на вулиці Св. Анни, я забарикадувався у власній кімнаті, щоб прочитати бодай кілька перших рядків. Я захопився твором, не встигши навіть до пуття зрозуміти сюжет. Головний герой був зайнятий пошуками свого справжнього батька, якого він ніколи не знав і про існування якого мати розповіла лише на смертному одрі. Історія цих пошуків скидалася на хроніку примарних мандрів, у яких герой намагався повернути свою втрачену юність; тінь одного проклятого кохання повільно виходила на поверхню, щоб переслідувати героя до останнього подиху... Що далі я читав, то дужче ця історія нагадувала мені російську ляльку-матрьошку, всередині якої ховаються незліченні зменшені копії її самої. Крок за кроком оповідь розщеплювалася на тисячі дрібніших фабул, наче в галереї свічад, де фігура розпадається на нескінченні віддзеркалення; час плив повільно, наче уві сні.

Я й не почув, як церковні дзвони вибили опівнічну годину. Під м'яким світлом настільної лампи я занурився в новий світ образів та почуттів, населений героями, які здавалися такими самими справжніми, як і звичний світ, що оточував мене. Сторінка за сторінкою я віддавався чарам дивовижної історії, доки подих світанку не торкнувся вікон і мої стомлені очі не ковзнули з останньої сторінки. Я лежав у блакитній імлі, поклавши книжку на груди, й дослухався до бурмотіння сплячого міста. Повіки почали були стулятися, та я опирався: мені не хотілося полишати героїв цієї дивної та захопливої книжки.

Колись у татковій крамниці я чув, як один з постійних покупців сказав: найглибший слід у читачеві

залишає перша книжка, яка дісталася його серця... Ті перші герої, відлуння їхніх слів супроводжують нас усе життя, хоч ми і вважаємо, що лишили їх далеко позаду. Це наче палац, зведений у нашій пам'яті, до якого ми — рано чи пізно — все одно повернемося, скільки б книжок не прочитали, скільки б слів не вивчили, чого б не навчилися та чого б не забули. Для мене такими чарівними сторінками назавжди залишаться ті, що їх я знайшов у коридорах Цвинтаря забутих книжок.

Час попелу

1945–1949

1

Ціна таємниці залежить від людей, від яких її належить вберегти. Коли я прокинувся, моєю першою думкою було розповісти про Цвинтар забутих книжок Томасові, моєму найближчому другу. Томас Агілар був моїм однокашником. Увесь свій вільний час та талант він присвячував ексцентричним винаходам; серед його чудернацьких приладів були, наприклад, дротики, що висять у повітрі, та динамо-поверхні, що рухаються. Я уявив, як ми з Томасом, озброєні смолоскипами та компасами, розкриваємо таємниці бібліографічних катакомб... Хто збереже таємницю краще за Томаса?.. Утім, пригадавши дану батькові обіцянку, я вирішив: обставини вимагають від мене вдатися до альтернативного *modus operandi*¹.

Опівдні я підійшов до батька, щоб розпитати його про Хуліана Каракса: мені закортіло прибрати до рук повну збірку творів цього письменника й прочитати

---

¹ Спосіб дій (*лат.*). (Тут і далі прим. перекл., якщо не зазначено інаше.)

їх усі до кінця тижня. Я гадав, для мого батька це легкі запитання; однак, на моє превелике здивування, виявилось, що батько — природжений бібліотекар і ходяча енциклопедія літературних подій — ніколи не чув ані назви твору «Тінь вітру», ані прізвища її автора. Заінтригований, він уважно вивчав анотацію на звороті обкладинки.

— Цю книжку було надруковано в червні 1936 року у видавництві «Кабестані», що в Барселоні, накладом у дві тисячі п'ятсот примірників...

— І ти знаєш таке видавництво?

— Воно закрилося багато років тому. Але стривай, це не перше видання. А перше, паризьке, датовано листопадом 1935 року... Видавництво «Гальяно-е-Ньоваль»... Уявлення не маю.

— Тож це переклад?

— Тут не сказано, але мені здається, що ні.

— Книжку іспанською мовою вперше видано в Парижі?!

— Що ж, не така вже це й дивина, як на ті часи, — замислено відповів батько. — Можливо, Барсело зможе нам допомогти...

Густаво Барсело був давнім колегою мого батька і власником схожої на печеру книгарні на вулиці Фернандо. Барсело належала чільна роль у міській букіністичній торгівлі. Незапалена люлька, яка постійно стирчала з його рота, надавала його особі колориту східного базару. Барсело полюблив описувати себе як останнього романтика й не втрачав жодної нагоди нагадати, що він є нащадком лорда Байрона в десятому коліні. Ніби задля того, щоб підтвердити цей зв'язок, Барсело дібрав собі гардероб у стилі денді дев'ятнадцятого століття. На щодень

він носив претензійного шалика, білі лаковані черевки й монокль без діоптрій, якого (подейкували злі язики) не знімав навіть у туалеті. Плітки плітками, але насправді найвидатнішою гілкою генеалогічного дерева Барсело був батько пана Густаво, фабрикант, який наприкінці дев'ятнадцятого століття за підозрілих обставин надзвичайно розбагатів. Зі слів його батька, Густаво Барсело був паном маєтним, і розкішна книгарня була для нього радше пристрастю, ніж бізнесом. Барсело обожнював книжки і шанував тих, хто поділяв його захоплення. Коли, приміром, до книгарні заходив не дуже багатий покупець і починав уголос захоплюватися дорогим виданням, Барсело у кілька разів знижував ціну, а якщо відчував, що перед ним тямущий читач, а не просто випадковий відвідувач, то міг навіть віддати книжку задарма (хоча сам такі випадки категорично спростовував). Барсело міг похвалитися чудовою пам'яттю; він був не просто ерудитом — він був педантом. Якщо хтось і міг знати щось про рідкісні видання, то це він.

Надвечір, коли крамниці зачинилися, батько запропонував прогулятися до кав'ярні «Ельс-Кватре-Гатс», що на вулиці Монтсію, де Барсело та його лицарі-книголюби Круглого столу збиралися, щоб обговорити витончені питання поезії декадансу, мертвих мов і розтрошити уцент побиті міллю шедеври. «Ельс-Кватре-Гатс» розташовувалася у п'ятох хвилинах ходи від нашого будинку. Це було одне з моїх улюблених місць. Саме там 1932 року зустрілися мої батьки, тож я частково завдячую шармові старої кав'ярні власний квиток у цей світ. Кам'яні дракони охороняли яскраво освітлений вхід. Голоси завсідників відлунювали у затінених коридорах. Бухгалтери, мрійники, майбутні

генії сиділи за одним столом з привидами Пабло Пікасо, Ісака Альбеніса¹, Федеріко Гарсія Лорки й Сальвадора Далі. У цій маленькій кав'ярні кожен невдаха міг уявляти себе історичною постаттю.

— Семпере, старий! — вигукнув Барсело, побачивши мого батька у дверях. — Вітаю, блудний сину! Чому ми завдячуємо такою честю?

— Завдячуйте моєму синові Данієлю, пане Густаво. Він щойно знайшов цікаву річ.

— Тоді, прошу вас, проходите й сідайте з нами. Ми повинні відзначити цю феєричну подію!

— Феєричну? — здивовано глянув я на батька.

— Барсело не може без пишних слів, — прошепотів батько у відповідь. — Нічого не кажи, а то його понесе.

Дрібніші члени літературної спільноти посунулися, даючи нам місце за столом, і Барсело, який любив хизуватися власною щедрістю, оголосив, що він нас частує.

— Скільки років хлопцеві? — запитав Барсело, пильно розглядаючи мене краєчком ока.

— Майже одинадцять, — повідомив я.

Обличчя Барсело осяяла лукава посмішка.

— Отже, десять. Не додавай собі зайвих років, малий шахраю. Життя й без тебе подбає про це.

Навколо схвально загомоніли. Барсело стомленим жестом покликав офіціанта; вигляд у пана Густаво був такий гордовитий, наче його ось-ось мають проголосити національним героєм.

— Коньяку моєму другові Семпере, доброго коньяку, а для малого — молочний коктейль із корицею, хлопцеві потрібні вітаміни. Дайте нам іще шинки,

---

¹ Альбеніс (Albeniz) Ісак Мануель Франсіско (1860—1909) — видатний іспанський композитор і піаніст.

а все, що ви принесли раніше, заберіть. Якби нам подобалася гума, ми б замовили шини «Піреллі».

Офіціант кивнув і поплівся геть, ледь пересуваючи ноги.

— Не хочу торкатися цього питання, — зауважив Барсело, — але звідки в цій країні візьмуться робочі місця? Тут ніхто ніколи не виходить на пенсію, навіть після смерті. Тільки-но погляньте на Ель-Сіда. Будьте певні, країна безнадійна.

Він посмоктав згаслу люльку, а очі вже пильно дивилися на книжку, що я тримав у руках. Попри всю свою претензійність, Барсело напружився, немов хижак у передчутті здобичі.

— Дай-но подивитися, — промовив він, удаючи цілковиту байдужість. — Що в нас тут?

Я глянув на батька. Той кивнув, заховаючи мене. Я неквапно простягнув книжку Барсело; довгі, наче у музиканта, пальці букініста хутко дослідили її текстуру, якість і стан. Він знайшов сторінку з вихідними даними і якийсь час ретельно вивчав її, наче справжній Шерлок Холмс. Решта мовчки, затамувавши подих, дивилася на нього, мовби чекаючи на диво чи на дозвіл дихати знову.

— Каракс. Цікаво, — пробурмотів він загадково.

Я простягнув руку, щоб забрати книжку. Барсело здивовано підвів брови, але віддав її з крижаною посмішкою.

— Де ви це знайшли, молодий чоловіче?

— Це таємниця, — відповів я, відчуваючи, як мій батько посміхається собі в кулак.

Барсело насупився й подивився на батька.

— Семпере, мій любий старий друже, тільки заради тебе, заради моєї великої поваги до тебе, заради нашої

давньої тісної дружби, яка робить нас майже братами, я дам тобі за неї сорок песо — це остаточна ціна.

— Про це ти маєш розмовляти з моїм сином, — зауважив батько. — Це його книжка.

Барсело обдарував мене вовчою усмішкою.

— А ти що скажеш, хлопчиську? Сорок песо — непогано для першого продажу... Семпере, здається, твій син зробить собі неабияке ім'я в бізнесі.

Усі хором загули, схвалюючи його зауваження. Барсело кинув на мене переможний погляд і витяг шкіряний гаманець. Церемонно відрахувавши дві сотні песет — чималі на той час гроші, — він передав був їх мені, та я похитав головою. Барсело знову спохмурнів.

— Любий хлопче, жадібність — один з наймерзенніших гріхів. Я скажу більше: це смертний гріх. Можеш мати мене за божевільного, але я підіймаю ціну до шістдесяти песо — можеш відкрити рахунок у пенсійному фонді. У твоєму віці ти вже маєш замислюватися над майбутнім.

Я знову похитав головою. Барсело крізь свій монюкль кинув спопеляючий погляд на мого батька.

— Не дивись на мене, — відказав тато. — Я тут лише як супровідна особа.

Барсело зітхнув та пильно подивився мені у вічі.

— Добре, молодший. Чого ж саме ти хочеш?

— Я лише хочу дізнатися, хто такий Хуліан Каракс і де можна знайти інші його твори.

Барсело всміхнувся й сховав гаманець назад у кишеню.

— Оце мені ще грамотій! Семпере, чим ти його годуєш? — Книгопродавець нахилився до мене ближче. На мить мені здалося, що на його обличчі промайнула повага, якої не було кількома хвилинами раніше. —

Пропоную домовитися, — сказав він. — Завтра, у неділю, увечері завітаєш до бібліотеки «Атенео» й спитаєш мене. Принесеш свою дорогоцінну знахідку із собою, щоб я міг оглянути її ретельніше. А я розповім тобі, що мені відомо про Хуліана Каракса. *Qui pro quo*¹.

— Кві... про що?

— Це латина, молодий чоловіче. Не існує «мертвих мов», існують тільки ледачі уми. Інакше кажучи, ніщо не дістається задарма. Але ти мені подобаєшся, тож я зроблю тобі послугу.

Я вирішив бути привітним до цього чоловіка із гострим, немов клинок, язиком, — дуже вже мені кортіло дізнатися більше про Хуліана Каракса. Я всміхнувся янгольською усмішкою, наче виявляючи якнайщиріший захват його латиною.

— Не забудь: завтра в бібліотеці «Атенео», — нагадав книгопродавець. — Тільки принось книжку! Інакше нічого не вийде.

— Гарзд.

Наша розмова потроху потонула в гомоні застільного товариства. Перейшли до обговорення якихось документів, що їх було знайдено в підвальних приміщеннях Ескоріалу²; у документах ніби йшлося, що Мігель де Сервантес — то насправді псевдонім огрядної волосатої дами-письменниці з Толедо. Барсело здавався збентеженим; він навіть не втручався в дискусію і лишався мовчазним, начепивши на обличчя усмішку

---

¹ *Qui pro quo* (лат.) — плутанина («одне замість другого»). Барсело вживає цей вислів недоречно, у значенні «послуга за послугу» — замість латинського прислів'я *do ut des* («ти — мені, я — тобі»).

² El Escorial — королівський палац поблизу Мадрида, побудований у другій половині XVI століття. Найбільша королівська резиденція у світі. Крім усього іншого, в Ескоріалі знайдено цінні сховища документів, зокрема з часів іспанських завоювань в Америці.

й спостерігаючи за мною крізь монокль. Раз у раз я ловив його погляд на книжці, що була в моїх руках.

2

Тієї неділі надвечір насунулися хмари та огорнули вулиці такою гарячою імлою, що навіть термометри на стінах запітніли. Десь близько сьомої, коли температура вже сягнула тридцяти двох градусів, я, затиснувши під пахвою книжку, вирушив на вулицю Кануда на зустріч із Барсело.

Бібліотека «Атенео» була й залишається одним із місць у Барселоні, де дев'ятнадцяте століття й досі не втратило своїх прав. Величезні кам'яні сходи здіймалися з палацового подвір'я до таємничої мережі коридорів та читалень. У цьому святилищі пристрої на кшталт телефонного апарата чи наручного годинника здавалися фантастичними анахронізмами; квапливість, притаманна сьогодні, тут засуджувалася. Швейцар, який скидався радше на статую в уніформі, навряд чи помітив моє прибуття. Я прослизнув сходами на другий поверх, благословляючи подумки крила вентилятора, які оберталися над головами сонних читачів: останні ризикували розтанути над книжками, наче кубики льоду, та й на моєму чолі вже виступали краплини поту.

Профіль пана Густаво обрисовувався проти вікон галереї, що виходили на внутрішнє подвір'я. Незважаючи на майже тропічну спеку, Барсело знову прифрантився; його монокль поблискував у напівтемряві, наче монета на дні колодязя. Обіч нього сиділа якась жінка; вбрана у білу сукню з альпаки, вона здавалася схожою на янгола.

Барсело почув відлуння моїх кроків. Примруживши очі, він зробив мені знак підійти ближче.

— Тебе звати Даніель, так? Ти приніс книжку?

Я двічі кивнув. Барсело запропонував мені стілець, і я сів поряд із ним та його таємничою супутницею. Пан Густаво мовчки всміхався, й невдовзі я втратив будь-яку надію бути відрекомендованим пані в білому. Барсело поведився так, наче її тут немає. Я скосив на неї погляд, побоюючись зустрітись з її очима, що дивилися безцільно кудись у простір. Шкіра на її обличчі та руках була такою блідою, що здавалася майже прозорою. Чіткі, наче змальовані рішучим пензлем риси обрамлювало чорне волосся, що сяяло, наче вологе каміння. Я подумав, що їй, либонь, років із двадцять щонайбільше, але було в ній щось таке, що прикликала химерну гадку, наче вона не мала віку взагалі. Здавалося, дівчина зупинилася у стані вічної молодості, як манекени у вітринах крамниць. Захопившись, я намагався був уловити ознаки пульсу на її лебединій шії... і тут зрозумів, що Барсело не зводить з мене очей.

— То ти скажеш мені, де знайшов книжку? — спитав він.

— Я б сказав, але пообіцяв батькові, що збережу таємницю, — відповів я.

— Зрозуміло. Семпере та його таємниці, — сказав Барсело. — Утім, я гадаю, що теж знаю це місце. Ти зірвав банк, синку. Це те, що називається знайти голку в копиці сіна. Можна мені подивитися?

Я передав йому книжку, й Барсело взяв її з величезною обережністю.

— Сподіваюся, ти її прочитав?

— Так, пане.

— Заздрю тобі: я завжди вважав, що найліпше читати Каракса, коли маєш ще юне серце й чисту душу. Чи ти знаєш, що це його останній роман?

Я похитав головою.

— А знаєш, скільки примірників цієї книжки на ринку, Даніелю?

— Думаю, тисячі.

— Жодного, — відказав Барсело. — Тільки твій. Решту спалили.

— Спалили?!

У відповідь Барсело тільки загадково посміхнувся, гортаючи сторінки книжки. Він торкався аркушів так делікатно, ніби вони були зроблені з рідкісного шовку. Дівчина в білому повільно повернулася; її уста склалися в сором'язливу усмішку. Я нарешті зустрів її очі — і побачив білі, наче мармур, зіниці. Мені перехопило подих. Вона була сліпою.

— Ти, напевно, не знайомий з моєю небогою Кларою? — спитав Барсело.

Я лише похитав головою, не в змозі відвести погляду від жінки з обличчям порцелянової ляльки й з білими очима — найсумнішими очима, які я будь-коли бачив.

— Правду кажучи, саме Клара знавець Хуліана Каракса, тому я її й привів, — промовив Барсело. — Якщо ви не заперечуєте, я піду до іншої кімнати, щоб ретельно оглянути цю книжку, доки ви познайомитесь. Гарзд?

Я приголомшено подивився на нього. Цей негідник тільки поплескав мене по спині та пішов з кімнати, тримаючи книжку під пахвою.

— А знаєш, ти справив на нього враження, — сказала Клара зі слабкою усмішкою.

Її голос прозоро дзвенів, наче кришталь; я навіть побоювався, що її слова розіб'ються, якщо я щось відповім їй.

— Дядько говорив, що пропонував тобі чималу суму за це видання Каракса, але ти відмовився, — додала Клара. — Ти заслужив на його повагу.

— Як на мене, усе свідчить про протилежне, — зітхнув я.

Я помітив, що коли Клара посміхається, вона ледь нахилиє голову вбік. Її пальці гралися з каблучкою, схожою на вінок із сапфірів.

— Скільки тобі років? — запитала вона.

— Майже одинадцять. А вам, панно Кларо?

Клара засміялася з мого наївного нахабства.

— Майже вдвічі старша за тебе, але навіть якщо й так, не потрібно звертатися до мене «панна Клара».

— Ви видаєтеся молодшою, панно, — пробурмотів я, сподіваючись, що це пом'якшить мою нетактовність.

— Мушу тобі повірити на слово, бо сама я й гадки не маю, який у мене вигляд, — відповіла вона. — Але якщо я здаюся тобі молодшою, це ще одна причина не називати мене панною.

— Як волієте, панно Кларо.

Я подивився на її руки, що їх вона, наче крила, склала на колінах, на її тендітну талію, що вгадувалася під фалдами сукні, на її плечі, на надзвичайну блідизну шиї, на обриси її вуст — я б душу віддав, щоб торкнутися їх кінчиками пальців! Ніколи доти я не мав нагоди так близько розглядати жінку без загрози зустрітись з нею поглядами.

І тим не менш Клара не без нотки роздратування запитала:

— На що ти дивишся?

У горлі моєму пересохло.

— Ваш дядько сказав, що ви знавець Хуліана Каракса, панно, — відповів я перше-ліпше, що спало на думку.

— Мій дядько вигадася що завгодно, аби тільки побути наодинці з книжкою, яка його зацікавила. Але тобі, либонь, дивно, як це сліпа людина може знатися на книжках?

— Присягаюся, я навіть не думав про це!

— Для одинадцятирічного хлопчика ти непогано брешеш. Не захоплюйся цим. Інакше виростеш схожим на мого дядька.

Побоюючись зробити ще один хибний крок, я вирішив нічого не відповідати — просто сидів, як йолоп, та насолоджувався, вбираючи в себе її присутність.

— Підійди-но ближче, — попросила Клара.

— Перепрошую?

— Підійди ближче, не бійся. Я тебе не покусаю.

Я підвівся зі стільця й підійшов до неї. Небога книгопродавця підвела праву руку, намагаючись знайти мене. Трохи розгубившись, я теж подав їй руку. Вона взяла мою правницю своєю лівою рукою, а праву без жодних слів простягнула мені. Інтуїтивно я відчув, чого вона від мене вимагає, й підніс бліду жіночу руку до свого обличчя. Її дотики, рішучі й ніжні водночас, пробігли по моїх щоках і вилицях. Я стояв неперушно, майже не дихаючи, поки Клара навпомацки вивчала моє обличчя. Вона всміхалася сама до себе, і я помітив, що її губи ледь ворухнуться, наче вона нечутно щось промовляє. Тим часом вона торкалася мого лоба, волосся, повік; вказівний та підмізний пальці зупинилися на моїх губах, досліджуючи їх форму. Її долоні пахнули корицею. Я проковтнув слину, відчуваючи шалене серцебиття, й віддав мовчазну хвалу Господу, що ніхто не бачить, як почервоніли мої щоки — від них, здавалося, можна було запалити сигару.

Того імлистого вечора Клара Барсело вкрала моє серце, мій подих, мій сон. У таємничій темряві бібліотеки «Атенео» її пальці накреслили прокляття на моїй шкірі — прокляття, яке мене переслідуватиме роками.

3

Поки я, захоплений, витріщався на обличчя Клари, вона розповідала мені про себе й про свою першу зустріч із книжкою Хуліана Каракса. Клара випадково натрапила на цей твір у невеличкому містечку на південному сході Франції. Її батько — провідний юрисконсульт при кабінеті міністрів Каталонії — напередодні громадянської війни завбачливо відіслав дружину та доньку за кордон, хоча деякі його знайомі вважали, що побоювання чиновника безпідставні і в Барселоні нічого не трапиться. Іспанія, колыска християнської цивілізації і місце її найвищого розвитку, ніколи не відзначалася варварством. Були, звичайно, анархісти — диваки, які їздили на велосипедах та хизувалися штопаними шкарпетками, — але ж такі, певна річ, далеко у своїх безчинствах не підуть. Одначе Кларин батько стверджував: люди ніколи не бачать самих себе у дзеркалі, не бачать у власному оці й колоди, тим паче в добу війни. Він добре знав історію й розумів, що про майбутнє краще дізнаватися з того, що відбувається на вулицях, фабриках, у казармах, аніж з ранкових газет. Протягом кількох місяців він щотижня писав листи дружині та доньці; спершу він надсилав їх зі свого кабінету, що на вулиці Діпутасьйон, та перегодом його листи надходили вже без зворотної адреси. Він писав їх таємно, з камери у замку Монжуйк; ніхто не знав, коли він туди

Зміст

Цвинтар забутих книжок	7
Час попелу	15
Біля розбитого корита	59
Відповідно до ролі	92
Місто примар	120
Нурія Монфорт. Спогади про втрачене	432
Тінь вітру	536
Посмертно	556
Березнева повінь	560
Дійові особи	568

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@bookclub.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Сафон К. Р.

С21 Тінь вітру : роман / Карлос Руїс Сафон ; перекл.
з англ. І. Паненко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля», 2017. — 576 с.

ISBN 978-617-12-3889-3

Книжка містить цілий світ. Вона може відповісти на багато запитань, а інколи випадково знайдена книжка може втрутитися у ваше життя — і змінити його до невпізнанності...

Знайшовши на Цвинтарі забутих книжок твір маловідомого письменника, юний Даніель за одну ніч прочитає його — і розуміє, що віднині життя вже не буде таким, як раніше. Про що ця історія? Про винахідливі лабіринти фантазії? Про диявола, який сходить зі сторінок книжки і плутає карти всім дійовим особам? Про війну, яка нівечить людські життя? Так — але передусім це, звичайно, історія про кохання, про вічний потяг душ і тіл, заради якого тільки й варто жити.

УДК 821.134.2
ББК 84(4)Ісп

ЦИКЛ «ЦВИНТАР ЗАБУТИХ КНИЖОК»

ТІНЬ ВІТРУ

ІГРИ ЯНГОЛА

В'ЯЗЕНЬ НЕБА

ЛАБІРИНТ ДУХІВ